

***Om het optillen
van de onderkant***

Plein '40-'45 nr 1
Postbus 8107
Amsterdam

Om het optillen van de onderkant.

Feiten, meningen, toelichting en vragen rondom een voorstel van de industriebonden tot verbetering van de inkomensverdeling.

1. Wat zijn de voorstellen?

Door de industriebonden is een poging ondernomen om in de cao-onderhandelingen een gesprek over een betere inkomensverdeling op gang te brengen. Zij hebben daartoe de volgende voorstellen gedaan:

- a. alle werknemers onder de werkingssfeer van de cao brengen;
- b. de compensatie voor prijsstijging binden aan een maximum van 250 gulden per procent;
- c. een loonsverhoging in "centen" i.p.v. "procenten";
- d. een verbetering van de pensioenen;
- e. een werkgeversbijdrage in de premie voor de particuliere ziektekostenverzekering.

Op elk van deze punten zal hieronder nog worden teruggekomen. Belangrijk is om bij alle discussies de samenhang tussen deze voorstellen te blijven zien. Het gaat om het hele pakket van a t/m e.

Het is eveneens belangrijk om de samenhang tussen deze voorstellen en het Centraal Akkoord te zien. De voorstellen zijn voor de verschillende cao's zo uitgewerkt dat de cijfermatige grenzen van dat Akkoord worden aangehouden. Om deze reden wordt niet verder ingegaan op de voorstellen van de Unie BLHP, die over deze grenzen x) heengaan.

x) Dit is een gevolg van het feit dat de vloer in de prijscompensatie van f 150,-- niet gefinancierd kan worden uit de ruimte die ontstaat door een plafond van f 330,-- te hanteren.

Als het niveau van de voorstellen van de Unie wordt gecorrigeerd voor deze grensoverschrijding is het aantrekkelijke van deze voorstellen voor de middengroepen verdwenen en blijft alleen het nadeel ervan over.

Samenhang met een algemeen inkomensbeleid bestaat in deze zin dat de voorstellen van de industriebonden zijn terug te voeren op voorstellen van de vakbeweging voor een alle inkomens omvattend inkomensbeleid. Niemand zal na de mislukking van de besprekingen over het sociaal contract vorig jaar hebben geloofd dat de vakbeweging zijn streven naar een inkomensbeleid nu zou hebben opgegeven.

2. Kritiek.

Op de voorstellen van de industriebonden is nogal wat kritiek losgekomen. Waar die kritiek berust op onvoldoende kennis van deze voorstellen zij verwezen naar de toelichting in de rest van deze notitie. Het merendeel van de kritiek vraagt om enige nadere discussie. Vooral omdat er dikwijls belangentegenstelling schuilgaat achter die kritiek.

Het ingaan daarop moet overigens niet worden uitgelegd als een poging om het streven van de industriebonden tegenover die kritiek te verdedigen. Het gaat er hoogstens om de belangentegenstellingen waar het om gaat wat toe te lichten. De stelling van de industriebonden dat de absolute inkomensverschillen - óók netto berekend - toenemen, kan niet worden weerlegd. Dat de bonden daaraan iets willen doen berust op een beleidskeuze, die niet gerechtvaardigd behoort te worden door een cijfermatige bewijsvoering.

De kritiek stelt o.m.:

- a. nivellering neemt de prestatieprikkel weg;
- b. de industriebonden handelen in strijd met het Centraal Akkoord;

- c. de industriebonden kijken uitsluitend naar het brutoinkomen;
 - d. de industriebonden gebruiken de cao voor politieke stuntjes; voor een inkomensbeleid is de cao niet geschikt, laat ze maar naar het parlement gaan;
 - e. de industriebonden rekenen niet goed.
- a. Nivellering neemt de prestatieprikkel weg.

De industriebonden streven er niet naar om alle inkomens gelijk te maken. Er zal ook in de toekomst, als de bonden hun zin krijgen, nog voldoende ruimte voor prikkels overblijven. De vraag of de nadruk op arbeidsprestaties wel zo'n hoogstaande karaktertrek van onze samenleving is, moet hier onbeantwoord blijven. Wellicht wordt daar in de komende jaren in het raam van een maatschappijvisie van de vakbeweging nog een antwoord op gegeven. Ondanks de feitelijk aanwezige nadruk op arbeidsprestaties kan niet gezegd worden, dat de huidige inkomensverhoudingen in ons land wel het gevolg zijn van verschillen in prestatie.

In de hogere regionen vooral van de inkomensschaal is nooit van enige poging tot objectieve prestatie-meting sprake geweest, laat staan dat daaruit dan inkomensverschillen zouden kunnen worden verklaard.

Bij de invoering in het verleden van de werkclassificatie is dikwijls gebleken dat de betrekkelijk geringe inkomensverschillen in de cao-sfeer aardig aansloten bij de door middel van werkclassificatie gevonden rangorde van functies. In de gevallen dat die aansluiting er niet was moest de classificatie wijken voor de vraag welke inkomensverschillen op een zekere algemene aanvaarding konden bogen. Menig ondernemer - en vakbondsbestuurder mogen we ook zeggen - die met de vraag naar de algemene aanvaarding van inkomensverschillen geen

rekening hield, moest ervaren dat de absolute verschillen in beloning van vóór de invoering van de werkclassificatie zich na enig geruzie herstelden, zij het op een hoger beloningsniveau. Uit die ervaringen kan de conclusie worden getrokken dat absolute inkomensverschillen niet onbelangrijker worden geacht dan absolute inkomensniveaus. Tevens bleek dat niet aanvaarde verschillen tot conflict konden leiden, óók als de werkclassificatie die verschillen leek te ondersteunen. Eigenlijk bestreed men niet de rangorde van functies die uit de werkclassificatie voortvloeide, maar wel de daaraan verbonden inkomensconsequenties voor zover die niet aansloten bij wat men, vrij traditioneel, aanvaardbare verschillen vond.

Dat er flinke werkloosheid heerst op de markt voor relatief hoog betaalde academici; dat er flinke tekorten zijn voor relatief laag beloonde ongeschoolde functies, dat het hoge inkomen van sommigen nagenoeg uitsluitend wordt verdedigd met de stelling, dat deze lieden anders naar het buitenland zouden verdwijnen, enz., wijst op alles behalve een normaal functioneren van de arbeidsmarkt.

De bestaande inkomensverschillen kunnen derhalve op zijn best worden teruggevoerd op een mengsel van prestatieverschillen en traditie, en voorts op de mogelijkheid - of het gebrek daaraan - drukmiddelen te hanteren waarmee traditie- en prestatiefactoren kunnen worden opzijgezet. De huidige inkomensverhoudingen tonen derhalve hoogstens aan welke groepen in het verleden bij hun streven naar een gunstige inkomenspositie succes hebben gehad en welke niet.

Opgewonden verhalen over grotere prestaties die bij voortgaande nivellering niet meer zouden worden gehonoreerd zijn hoogstens terug te voeren op de wens van de betrokkenen om hun hoge inkomen maatschappelijk te

rechtvaardigen.

Een grote drang tot zorgvuldig redeneren zit daar nog niet bij.

Ook grotere verantwoordelijkheid wordt aangevoerd als een motief voor hogere inkomens. De industriebonden kunnen zich wat dat motief betreft wel vinden in een voorbeeld van buiten de industrie. Wie is méér verantwoordelijk voor de latere levenshouding van kinderen voor zover die in het onderwijs wordt gevormd? De kleuterleidster of de hoogleraar? En wie beschikt er over meer drukmiddelen om zijn positie veilig te stellen, en wie heeft sterker de traditie mee, de kleuterleidster of de hoogleraar? Wie die vragen bevredigend kan beantwoorden mag de industriebonden komen kapittelen voor hun streven de achtergebleven inkomensgroepen een handje te helpen, desnoods tegen de traditie, de markt en de drukmiddelen van anderen in.

b. De industriebonden handelen in strijd met het Centraal Akkoord.

Deze van de heer Bakkenist afkomstige kritiek is inmiddels bij monde van de heer Bakkenist weer ingeslikt. Tot dusver wordt het Centraal Akkoord uitsluitend overtreden door werkgevers die de prijzen te veel verhogen, terwijl de PTT heeft aangekondigd dit voorbeeld te zullen volgen. Of de vakbeweging dat voorbeeld ook zal volgen is een vraag waarop voor 1 juli antwoord zal worden gegeven.

Dat antwoord zal in elk geval geen gevolgen hebben voor het principiële standpunt van de industriebonden. Hoogstens zal dit een andere cijfermatige achtergrond krijgen.

In het Centraal Akkoord komt ook een vage opmerking voor over hoge en lage inkomens en over controle op de

ontwikkeling van andere dan cao-inkomens. Dat duidt op een inkomensbeleid, hoe onontwikkeld ook. De industriebonden hebben die vaagheid omgezet in concrete voorstellen, want zij moeten zich niet alleen aan dat Akkoord houden, zij moeten ook zorgen voor nadere concretisering in cao-voorstellen. Dat is hun taak.

c. De industriebonden kijken uitsluitend naar het bruto-inkomen.

Ook deze kritiek is van veel kanten gehoord. Het verwijt komt hierop neer: de industriebonden nivelleren te veel doordat ze voorbijgaan aan de progressie van de inkomstenbelasting.

Ongetwijfeld geldt voor hogere inkomens een relatief hogere belastingdruk. Door de inflatie zal deze toenemen. Dat laatste geldt in toenemende mate overigens ook voor de lagere inkomens en hoe langer hoe minder voor de zeer hoge inkomens. Door de inflatie ontstaat een algemene problematiek van (te) grote verschillen tussen bruto- en netto-inkomen.

Er verschuift derhalve nogal wat tussen bruto- en netto-inkomens. Een en ander neemt echter niet weg dat bij alle beschikbare informatie over de ontwikkeling van de inkomensverdeling één hoofdlijn naar voren komt. Door de jaren heen is de inkomensverdeling vrij stabiel gebleven en dat geldt zowel voor de bruto- als voor de netto-inkomens.

Ondanks de toenemende - en door iedereen als vervelend ervaren - afstand tussen bruto en netto blijkt de belastingprogressie niet tot die ingrijpende nivellering van het netto-inkomen te leiden als men daarvan zou mogen verwachten. Blijkbaar zit in het mechanisme van inkomensstijging voor de hogere inkomens voldoende

ruimte om een groot stuk van de progressie af te wettelen.

De overblijvende progressie moet noodzakelijk versterkt worden door een op nivellering gerichte spreiding van de overheidsuitgaven. Nu deze uitgaven door de inflatie onder druk zijn komen te staan kan van de belastingprogressie en de uit progressief geheven belastingen te financieren overheidsuitgaven gericht op lagere inkomensgroepen niet zonder meer een voortgezette nivellering worden verwacht.

d. De industriebonden gebruiken de cao voor politieke stuntsjes.

Procentuele inkomensverhogingen vergroten de absolute inkomensverschillen. Centen-verhogingen doen dat niet. Waarom is de tot dusver gevolgde praktijk niet een politiek stuntje, en is het voorstel van de industriebonden dat wèl?

In beide gevallen gaat het om een keuze met vèrstrekken-gevolgen voor de inkomensverdeling.

Overigens zijn de industriebonden niet van mening dat er nu in lengte van jaren geen procentuele verhogingen meer zouden moeten komen. Wat we afwijzen is het automatisme waarmee een bepaalde praktijk wordt volgehouden zonder dat de inkomensconsequenties daarvan nog eens zouden mogen worden bekeken.

Doorgaan met centen-verhogingen kan tot dezelfde problemen leiden als doorgaan met procentuele verhogingen. In feite gaan de industriebonden er vanuit dat de cao het meest geschikte instrument is om aanvaardbare inkomensverhoudingen voor het gehele personeel te verkrijgen.

In die doelstelling past geen automatisme, niet van procentuele- en niet van centenverhogingen. Wat wèl

past is een poging om met inschakeling van de betrokkenen na te gaan welke rechtvaardigingsgronden er zijn voor optredende inkomensverschillen. De inkomensverhoudingen die daaruit groeien hoeven nog géén ideale inkomensverhoudingen te zijn. Maar voor zover ze zouden steunen op algemene aanvaarding door de groeperingen waartussen ze bestaan, zijn ze misschien toch beter dan de huidige verhoudingen die géén andere rechtvaardiging hebben dan het feit dat ze bestaan. Een inkomensbeleid kan niet zonder de cao. Voldoende is de cao nu ook weer niet. Daarom is er vorig jaar door de vakbeweging zo sterk geageerd voor de totstandkoming van een alle inkomens omvattend inkomensbeleid, dat ondersteund zou worden door de belastingpolitiek en het uitgavenbeleid van de overheid. Daarbij kreeg de vakbeweging het verwijt te horen dat ze de parlementaire democratie uitholde door op de stoel van het parlement te gaan zitten. Nu de industriebonden, in de overtuiging dat het cao-terrein in elk geval geen verboden gebied voor ze is, voorstellen doen voor die aspecten van een inkomensbeleid die per cao geregeld kunnen worden, worden ze teruggestuurd naar het parlement. Op welke verkeerde stoel zijn ze nu weer gaan zitten?

e. De industriebonden rekenen niet goed.

Dat verwijt treft in sommige gevallen doel. Om goed te kunnen rekenen hebben we soms informatie nodig die alleen de werkgevers ons kunnen verschaffen. Sommige werkgevers verstrekken die informatie, de meeste doen dat niet. Dan behelpen we ons met schattingen. Die informatie betreft o.a.: de verschillen tussen de totale loonsom en de cao-loonsom, het feitelijk gevoerde salarisbeleid voor het hogere personeel etc.

Waarom zou die informatie ons eigenlijk worden geweigerd?

3. Alle werknemers onder de cao.

Dat heeft de volgende voordelen:

- a. De samenhang van de voorstellen van de industriebonden is dan gegarandeerd voor het gehele personeel. Dat betekent o.a., dat loonberekeningen voortaan gebaseerd kunnen worden op de feitelijke loonsom van de onderneming i.p.v. op de op betrekkelijk toevallige wijze totstand gekomen cao-loonsom. Het betekent o.a. ook dat voorstellen met betrekking tot pensioenvoorziening, een werkgeversbijdrage in de kosten van particuliere ziektekostenverzekeringen en andere secundaire arbeidsvoorwaarden kunnen worden geplaatst in het kader van de totaliteit van voor het hele personeel geldende arbeidsvoorwaarden.
- b. De inkomensverhoudingen kunnen voor het gehele personeel worden beoordeeld met behulp van dezelfde criteria. Dat betekent dat er inkomensverschillen kunnen ontstaan die berusten op overleg met de groepen waartussen ze gelden. Procentuele loonsverhogingen of centen-verhogingen worden dan uit de controversiële sfeer gehaald en kunnen worden toegepast al naar gelang dat zinvol is om de bedoelde inkomensverhoudingen te verkrijgen resp. in stand te houden.
- c. De rechtspositieregeling kan voor het gehele personeel gelijk worden geregeld. Sommige werkgevers en sommige leden van het hogere personeel vinden het democratisch om de beslissing over de werkingssfeer te laten nemen uitsluitend door het personeel dat in het verleden om toevallige redenen boven die grens is gebleven, i.p.v. door het personeel aan beide kanten van die grens.

Zouden deze werkgevers de werkloze academici en het bij fusie de laan uitgestuurde gedeelte van het middenkader en hoger personeel ook willen laten meestemmen, of is dat niet democratisch?

Tot welke onderdelen van het bedrijfsbeleid zouden deze werkgevers hun plotselinge neiging tot democratie willen uitbreiden?

4. De compensatie voor prijsstijgingen binden aan een maximum van 250 gulden per procent.

De inkomensverhogingen t.b.v. een compensatie voor prijsstijgingen zijn in de praktijk niet te onderscheiden van inkomensstijgingen op grond van een algemene cao-verbetering of een incidentele loonsverhoging. Als het totaal van die verhogingen uitsluitend procentueel is, ontstaan bij sterke inflatie te grote absolute inkomensverschillen die om overbrugging vragen, d.w.z. een bron voor nieuwe inflatie vormen.

Wanneer in de industrie een poging wordt ondernomen tot vermindering van absolute inkomensverschillen binnen de groep van het huidige cao-personeel, zou die poging snel tot mislukken zijn gedoemd. Verhoging van de cao-werkings-sfeer is dan nodig om de aansluiting tussen de groepen te handhaven.

Voorts moet geprobeerd worden om inkomensgroepen buiten de industrie te bewegen tot eenzelfde gedragspatroon. Om dat laatste te bereiken is een "norm" voor de inkomensontwikkeling nodig. De grens van 250 gulden per procent prijscompensatie speelt als "norm" in dit opzicht wel zijn belangrijkste rol.

Wanneer er in een land over inkomensbeleid wordt gesproken moet iemand eens een bedrag noemen waarnaar dat beleid zich zou kunnen richten. Anders blijft het bij praten. Dit "norm"-karakter maakt het noodzakelijk van één

en dezelfde grens te blijven uitgaan, ook in cao's waarin dat materieel weinig om het lijf heeft.

Het noemen van grenzen roept vanzelfsprekend verzet op. In de eerste plaats verzet van hen die menen dat wij een inkomen van 25.000 gulden al erg hoog vinden.

Dat is niet het geval.

Voorts zijn er mensen die van voorstanders van een rechtvaardige inkomensverdeling verkeren in tegenstanders zodra er concrete voorstellen worden gedaan. Lippendienst bewijzen aan rechtvaardigheid in een vrijblijvend gesprek is iets anders dan "ja" zeggen tegen praktische solidariteit.

De industriebonden hebben ook de vaderlijke vermaning gekregen, dat: "een inkomensbeleid eerst zorgvuldig moet worden voorbereid".

Alsof er enige andere zorgvuldigheid dan zorgvuldig berekende hebzucht ten grondslag kan liggen aan een poging om een zaak waarover nu al jaren wordt gesproken en geschreven nog langer van concretisering af te houden.

De houding van de werkgevers en van sommige leden van het hoger personeel onderstreept de juistheid van onze voorstellen beter dan de bonden zelf zouden kunnen doen.

Het is onmogelijk voor lager betaalden iets extra's te doen als dat niet mag betekenen dat de inkomensontwikkeling van de hoger betaalden wordt afgeremd. De stelling dat de koopkracht van hoger betaalden niet mag worden aangetast kan alleen maar betekenen dat aan lagere inkomens van alles mag worden toegevoegd, als het maar geen koopkracht heeft.

Procentuele loonsverhogingen in combinatie met inflatie betekenen overheveling van koopkracht van de lagere inkomens naar de hogere als ook maar enige overcompensatie wordt gegeven aan hoger betaalden.

De kansen op overcompensatie zijn in toenemende mate aan-

wezig naarmate de inkomens verder boven ca. 25.000 gulden komen te liggen.

De prijsindexclausule in de cao is gebaseerd op een prijsindex die hooguit representatief is voor inkomens tot ca. 25.000 gulden. Die grens is dan opzettelijk ruim getrokken, omdat we dat inkomen niet erg hoog vinden en door de wijziging in het belastingstelsel en de verhoging van premies voor de sociale verzekering bepaalde inkomens al hard worden geraakt.

Prijsstijging hangt bij stijgende inkomens soms samen met de overgang naar betere kwaliteit van aangeschafte produkten. Die prijsstijging is van geheel andere aard dan die voor lagere inkomens. Deze ervaren de prijsstijging op een kwalitatief gelijkblijvend pakket inkopen. Eigenlijk is de prijsstijging - en dus ook het voor compensatie nodige bedrag - alleen volledig gedefinieerd voor inkomens die gelijk zijn aan of liggen onder het bedrag waarmee het uitgavenpakket van de CBS-huishoudboekjes kan worden betaald. x)

Los hiervan doen zich bij hogere inkomens méér mogelijkheden voor tot indekken tegen inflatie dan bij lagere inkomens. Eigen woningbezit vormt hiervan een voorbeeld. Hogere inkomens hebben een hoger leningplafond, waardoor het "leef nu, betaal later met kleine guldens" voor deze groepen compensatiemogelijkheden bieden die moeten worden geteld bij de compensatie uit hoofde van de prijsindexclausule in de cao. Eigen middelen gebruikt ter financiering van woningbezit zijn tegen inflatie beschermd door de inflatoire waardestijging van onroerend goed. De belastingfaciliteiten voor rente- en financieringskosten, stijgen in betekenis met het inkomen.

x) Op een heel specifieke reden voor een compensatiegrens gaan we in paragraaf 5 in.

pensioenregeling meebetalen voor hen die een goede regeling hebben. Ook is het zo dat lagere inkomens, óók daar waar een goede pensioenregeling bestaat, meebetalen aan het pensioen voor de hogere inkomens. Dat laatste effect blijft bestaan ook als de bonden kans zouden zien voor meer mensen betere pensioenvoorzieningen tot stand te brengen.

Zolang daarvoor geen oplossing is gevonden, is dit argument alleen al voldoende om de compensatie voor prijsstijging te beperken tot 250 gulden per procent. Vooral bij sterke inflatie nemen de premiebetalingen voor de betere pensioenvoorzieningen, dat zijn die op eindloonbasis, sterk toe, de zgn. back-service-verplichtingen daarbij inbegrepen.

Pensioenkosten zijn loonkosten zeggen de werkgevers terecht. Dat betekent dat de jaarlijkse extra kosten voor de pensioenvoorziening worden afgetrokken van het voor loonsverhoging beschikbare bedrag. Die pensioenkosten worden vooral toegerekend aan de hogere inkomens. Het zijn de hogere en de snel stijgende inkomens die de grootste pensioenkosten veroorzaken. Het premiebedrag inclusief back-service wordt dus erg "scheef" verdeeld. De inkomens, die relatief langzaam stijgen, en dat zijn voornamelijk de lagere inkomens, dragen praktisch onmiddellijk bij aan de pensioenkosten voor de hogere inkomens. Voor een enigszins betrouwbare inkomensvergelijking kan men enig inzicht in de pensioensituatie niet missen. Het beste zou zijn om de pensioenpremie, inclusief de werkgeversbijdrage daarin, bij het inkomen te tellen alvorens te vergelijken. Dat hebben we nog niet gedaan omdat dit een paar principiële vragen oproept. Daar is bijvoorbeeld de vraag of het totale premiebedrag geen onderdeel zou moeten zijn van het belastbare inkomen. Daarover zou nog eens gediscussieerd moeten worden. De afloop van die discussie zou in elk geval voorstellen

moeten inhouden om aan de huidige onbevredigende situatie een einde te maken. Daarvoor is echter meer omvattend inkomensbeleid nodig dan via de cao gerealiseerd kan worden. Via de cao kunnen we op dit moment alleen enige tegendruk geven.

7. Een werkgeversbijdrage in de particuliere ziektekostenverzekering.

De inkomensverdeling van laag naar hoog vertoont enige bulten en dalen bij de inkomensgrenzen van sociale verzekeringen.

De ziektekostenverzekering heeft geen inkomensherverdeling tussen inkomensgroepen tot gevolg. De gezonde betaalt voor de zieke zou men kunnen zeggen. Niettemin zou een belangrijk pijnpunt voor de middengroepen worden weggenomen door invoering van een werkgeversbijdrage in de particuliere ziektekostenverzekering. De inkomensverdeling wordt daardoor niet alleen in grote lijnen maar ook in details veel billijker. Dit voorstel is dan ook een noodzakelijke aanvulling op het totale pakket. Andere bobbel en dalen in de inkomensverdeling kunnen aan de beurt komen wanneer dit voorstel in voldoende mate is gerealiseerd. Die zin voor details is het kenmerk van een goed inkomensbeleid.

8. Enige cijfers.

In een extra editie van de Onderneming, het vakblad van het Verbond van Nederlandse Ondernemingen, van 6 febr. j.l. geeft het VNO een cijfermatig inzicht in de effecten van nivellering. Wij hebben hieronder die cijfers overgenomen in kolom I.

Wij hebben daarnaast opgenomen onze berekeningen over dezelfde zaak, d.i. de effecten van een procentuele verhoging met 3,5%, een procentuele prijscompensatie van 5%,

e.e.a. voor een echtpaar met 2 kinderen.

Onze cijfers wijken af van die van het VNO, daarom geven wij nauwkeurig aan wat we hebben gedaan.

In kolom III geven we vervolgens aan wat er zou gebeuren als dezelfde verhoging zou worden omgezet in een centenverhoging, en een procentuele prijscompensatie met een maximum van 250 gulden per procent. De opbrengst van dat maximum hebben we bij het centenbedrag geteld.

We vinden overigens de veronderstelling van het VNO onrealistisch om twee redenen.

1e. geloven we niet in 5% prijsverhoging in 1973,

2e. gaat het VNO ervan uit, dat al in 1973 elk procent compensatie in ons voorstel een plafond van 250 gulden zal hebben.

Dat laatste is uiteraard bijna nergens het geval omdat het grootste deel van de prijscompensatie voor dit jaar werd geregeld in de oude cao, waarin van zo'n plafond geen sprake is. Daarom hebben we in kolom IV cijfers opgenomen die dichter bij de realiteit van 1973 komen.

Bij al deze cijfers past de waarschuwing dat al naar gelang de startdatum van cao's, en al naar gelang het loon-
sommegemiddelde per cao, verschillen t.o.v. een bepaalde cao voor de hand liggen.

Netto loonsverhoging in procenten.

inkomens	I 1)	II 2)	III 3)	IV 4)
10.800	6,9	7,1	8,8	8,5
12.000	6,7	6,5	7,9	7,6
15.000	5,2	5,6	6,2	6,0
19.200	5,1	5,6	5,5	5,5
24.000	4,7	5,3	4,8	4,8
30.000	4,9	6,4	4,4	5,1
48.000	4,9	6,9	3,3	4,9
72.000	3,7	6,3	2,4	4,1

e.e.a. voor een/echtpaar met 2 kinderen.

Onze cijfers wijken af van die van het VNO, daarom geven wij nauwkeurig aan wat we hebben gedaan.

In kolom III geven we vervolgens aan wat er zou gebeuren als dezelfde verhoging zou worden omgezet in een centenverhoging, en een procentuele prijscompensatie met een maximum van 250 gulden per procent. De opbrengst van dat maximum hebben we bij het centenbedrag geteld.

We vinden overigens de veronderstelling van het VNO onrealistisch om twee redenen.

1e. geloven we niet in 5% prijsverhoging in 1973,

2e. gaat het VNO ervan uit, dat al in 1973 elk procent compensatie in ons voorstel een plafond van 250 gulden zal hebben.

Dat laatste is uiteraard bijna nergens het geval omdat het grootste deel van de prijscompensatie voor dit jaar werd geregeld in de oude cao, waarin van zo'n plafond geen sprake is. Daarom hebben we in kolom IV cijfers opgenomen die dichter bij de realiteit van 1973 komen.

Bij al deze cijfers past de waarschuwing dat al naar gelang de startdatum van cao's, en al naar gelang het loon-
sommegemiddelde per cao, verschillen t.o.v. een bepaalde cao voor de hand liggen.

Netto loonsverhoging in procenten.

inkomens	I 1)	II 2)	III 3)	IV 4)
10.800	6,9	7,1	8,8	8,5
12.000	6,7	6,5	7,9	7,6
15.000	5,2	5,6	6,2	6,0
19.200	5,1	5,6	5,5	5,5
24.000	4,7	5,3	4,8	4,8
30.000	4,9	6,4	4,4	5,1
48.000	4,9	6,9	3,3	4,9
72.000	3,7	6,3	2,4	4,1

1) VNO cijfers.

2) Dezelfde veronderstelling als door het VNO bij I gemaakt, d.w.z. 3,5 % procentuele loonsverhoging, 5 % procentuele prijscompensatie, belastingsituatie voor een echtpaar met 2 kinderen, inkomen inclusief kinderbijslag. Bij de omrekening van bruto naar netto zijn wij uitgegaan van de in de metaalindustrie feitelijk geldende premies sociale verzekering en pensioenvoorziening. Bij inkomens boven de grens voor de verplichte ziekenfondsverzekering hebben we met een werkgeversbijdrage in de premie van een particuliere verzekering gerekend, gelijk aan het bedrag dat de werkgevers voor de verplicht verzekerden betalen. Voor de pensioenvoorziening hebben we voor inkomens boven de grens van het bedrijfspensioenfonds gerekend met de maximale BPF-premie.

Voorts hebben we bij de berekening van de Inkomstenbelasting de aftrekposten als 4% verwervingskosten, pensioenpremie, premie AOW/AWW, premie ZW/WW/WAO en buitengewone lasten meegenomen zolang de mogelijkheid van die aftrekposten niet aan twijfel onderhevig is (bijv. de aftrek voor ziektekosten wordt boven inkomens van 40.000 erg moeilijk en is daarom niet meegenomen).

(De werkgeverspremie voor de pensioenvoorziening is uiteraard buiten beschouwing gebleven. Dat verstoort weliswaar het beeld van de procentuele verdeling van het totale inkomen, maar dit wordt gedeeltelijk opgeheven doordat we het maximum van de BPF-premie hebben aangehouden).

3) Als hiervoor voor II is aangegeven, alleen hebben we nu 3,5% uitgedrukt in de gemiddelde loonsom metaalindustrie (bijna 18.000 gulden), 5% prijscompensatie met een max. van 250 gulden per procent, de opbrengst van dat maximum hebben we toegerekend aan het vaste bedrag.

4) In dit geval hebben we kolom II gecorrigeerd voor het feit dat:

a. de eigenlijke loonvoorstellen niet van 3,5% uitgaan.

We hebben gekozen voor 3,1% (is metaalindustrie)

b. in de metaalindustrie (die we overal als rekenbasis hebben genomen) wordt per 1 januari 1973 4% prijsstijging gecompenseerd zonder maximum per procent.

c. per 1 juli hebben we een prijscompensatie van 3% verondersteld, ditmaal wel met een maximum.

De algemene conclusie van deze cijfers moet wel zijn, dat de netto-verhogingen minder sterk afnemen bij stijgende inkomens dan wel wordt aangenomen.

Uit kolom III is wel ongeveer af te leiden, wat we daar tegenover willen stellen, in kolom IV kunnen we zien wat daarvan praktisch terechtkomt als in 1973 onze voorstellen zouden worden aangenomen.

Tegen één misvatting moeten we waarschuwen.

Uit deze kolommen valt niet door aftrek van de prijsstijging een netto reële stijging af te leiden.

Niet alleen heeft die prijsstijging niet voor elk inkomen dezelfde betekenis, maar, we ontkennen de hardheid van het begrip netto reëel, tenzij het gebruik ervan zich beperkt tot twee situaties, nl. volledige macro-berekeningen en volledige individuele berekeningen. Daarvan is hier geen sprake.

De bijzonder grote - en hopelijk eenmalige - inhaalverhoging voor de WAO-premie verstoort trouwens samen met de belastingherziening, het beeld in 1973 dermate, dat we überhaupt grote voorzichtigheid vragen in het gebruik van cijfers, gezien de mogelijkheid dat daaraan verkeerde conclusies worden verbonden.

AB,
21-2-1973.